

Pyörällä kaiken ikää

Pilottihanke Tampereella 2015

Kävelyn ja pyöräilyn T&K -hankkeen loppuraportti

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

 PYÖRÄLIITTO

TAMPERE

Lähtötilanne

- Cycling Without Age on Tanskassa syntynyt toimintamalli, jossa vapaaehtoiset ulkoiluttavat ikäihmisiä ja muita liikuntarajoitteisia riksapyörillä.
- Toiminta on jo käynnissä kymmenissä maissa ympäri maailmaa.
- CWA:n perustaja Ole Kassow kävi Suomessa syksyllä 2014, jolloin innostus toiminnan tuomisesta Suomeen heräsi eri tahoilla.
- Hankkeen pilotille haettiin Liikenneviraston Kävelyn ja Pyöräilyn T & K-rahoitusta.
- Tampereen kaupungin Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut lähti mukaan hankkeeseen lupautumalla kustantamaan yhden pyörän.
- Liikenneviraston myönteinen rahoituspäätös mahdollisti toiminnan käynnistämisen ja ensimmäisen pilotin syntymisen Suomessa.
- Tampereen polkupyöräilijät vastasi hankkeen käytännön toteutuksesta ja Pyöräliitto hallinnosta sekä viestinnästä.

Cycling Without Age on TED

Posted on 01.04.2015 by Ole Kassow

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ –T&K pilottihanke

Miksi toiminta haluttiin myös Suomeen?

- Tarjoaa liikuntarajoitteisille mahdollisuuden kokea pyöräilyn riemu.
- Tarjoaa vapaaehtoisilla upean tavan saada uusia eri ikäisiä ystäviä.
- Laajentaa elämäpiiriä fillarimatkan verran
- Tuo piristystä rutiineihin niin luotseille kuin ikäihmisillekin.
- Tarjoaa yksinäisille seuraa.
- Tarinoita kerrotaan ja kuullaan.
- Pyöräkydillä on todettu olevan kuntouttavia vaikutuksia.
- Ikäihmisten lisäksi kohderyhmänä myös muut liikuntarajoitteiset.
- Tuo esille pyöräilyä positiivisessa valossa.

© Jonathan Maus/BikePortland

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ –T&K pilottihanke

Toiminnan käynnistäminen

Toiminnan aloittaminen eteni seuraavasti:

1. Yhteydenotto Ole Kassowiin ja tarkempi perehtyminen toiminnan yksityiskohtiin sekä ilmaisen lisenssin saaminen Cycling Without Age -organisaatiolta.
2. Yhteistyötahojen etsiminen.
3. Pyörällä kaiken ikää -nimen valitseminen sekä sähköpostin ja facebook-sivun perustaminen.
4. Kaupungilta löytyi toinen taho joka halusi kustantaa toisenkin pyörän Kulttuuripalveluiden puolelta.
5. Pyörät laitettiin tilaukseen huhtikuun lopulla; malli: trioBike Taxi, maahantuojana Classic Bike Helsingissä.
6. Kohderyhmän rajaaminen: ikäihmiset, liikuntarajotteiset sekä maahanmuuttajaikäihmiset.
7. Käytänteistä sopiminen ja järjestelyt.

© Tiina Puputti

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ –T&K pilottihanke

Yhteistyötahot

- Tampereen Polkupyöräilijät ry ryhtyi viemään toimintaa eteenpäin Tuula Lepistön johdolla. Yhteistyökumppanina toimi Tampereen kaupungin Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut, Koukkuniemen vanhainkoti, Mummon Kammari ja Pyöräliitto.
- Pyöristä ja niiden ajokoulutuksesta vastaavat Pyöräkapteenit. Kapteenit löytyivät Tampereen polkupyöräilijöiden joukosta, joilla on kokemusta erilaista tavara- ja perhepyöristä.
- Kapteenit ja Tampereen kaupungin henkilökunta koulutti Pyöräluotsit, jotka ovat joko vapaaehtoisia tai vanhainkodin henkilökuntaa. Pyöräluotsi vie ikäihmisiä pyörällä retkille. Luotsit ovat osa Tampereen kaupungin kulttuuri- ja liikuntaluotsitoimintaa.

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ –T&K pilottihanke

Pyöräluotsien rekrytointi

- Vapaaehtoisten pyöräluotsien rekrytoinnista vastasi Tampereen polkupyöräilijät. (TAPO).
- TAPO:n järjestämät valtakunnallisen pyöräilyviikon (9.-17.5.2015) tapahtumat toimivat hyvinä toiminnan markkinointipaikkoina.
- Ensimmäinen pyörä saatiin maahantuojalta jo pyöräilyviikoille esille. Tampereen keskustorilla tarjottiin lyhyitä pyöräkyytejä ohikulkijoille sekä innostettiin ihmisiä tulemaan Pyöräluotsiksi.
- Luotsitoimintaa mainostettiin myös TaPo:n facebook-sivuilla sekä tiedotus-sähköpostilistalla.
- Lisäksi lanseerattiin nimikilpailu pyörille yhdessä kaupungin kanssa. Äänestys toteutettiin verkkolomakkeella internetissä.

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ –T&K pilottihanke

Pilottivanhainkodin valinta

- Kaupunki päätti sijoittaa pyörät Koukkuniemen vanhainkotiin.
- Koukkuniemen vanhainkodissa on noin 460 asukasta. Vanhainkoti on perustettu 1886 ja sijaitsee Näsijärven rannalla omalla puistoalueella. Alueella on viidessä rakennuksessa 23 erilaista yksikköä.
- Otimme neuvotteluihin mukaan Koukkuniemen johtohenkilökuntaa, joiden kanssa päästiin neuvottelemaan käytännön asioista:
 - Minne pyörät voidaan sijoittaa?
 - Kuka huoltaa pyörät?
 - Kuinka kauas pyörillä voidaan mennä?
 - Mitkä ovat kunkin osapuolen vastuut?
 - Miten vakuutusasiat hoidetaan?
 - Miten pyörän voi varata ja tieto varauksesta menee henkilökunnalle, jotta he voivat valmistella kyydittävän?

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ –T&K pilottihanke

Pyöräluotsien kouluttaminen

- Koulutuksia järjestettiin kahdelle eri kohderyhmälle: Koukkuniemen henkilökunnalle (18 hlö) ja vapaaehtoisille (17 hlö).
- Vapaaehtoiset pyöräluotsien koulutus sisälsi kolme koulutuskertaa:
 - 1) Pyörällä kaiken ikää -toiminnasta kertominen sekä varausjärjestelmän perehdytys (Tampereen polkupyöräilijät) ja vapaaehtoistoiminnan periaatteet (Tampereen kaupunki).
 - 2) Ikäihmisen kohtaaminen, mahdolliset ongelmatilanteet asiat, ikäihmisen auttaminen pyörän kyytiin ja yhteistyö Koukkuniemen henkilökunnan kanssa. (Tampereen kaupunki)
 - 3) Riksapyörän hallinta ja ajokoulutus. (Tampereen polkupyöräilijät / Pyöräkapteenit)
- Koukkuniemen henkilökunnan koulutus sisälsi kaksi koulutuskertaa. Koulutukseen pyrittiin saamaan jokaisesta talosta Koukkuniemessä vähintään yksi henkilö :
 - 1) Pyörällä kaiken ikää -toiminnasta kertominen sekä varausjärjestelmän perehdytys
 - 2) Riksapyörän hallinta ja ajokoulutus.
- Yksi tärkeä osa vapaaehtoisten luotsien koulutusta on myös heidän tapaaminen henkilökohtaisesti ja keskustelu vapaaehtoisen motiiveista luotsitoimintaan. Tampereen kaupunki haastatteli jokaisen luotsin.

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ –T&K pilottihanke

Graafinen materiaali ja viestintä

- Tanskasta CWA:lta (Cycling without age) saatiin valmis konseptin ja Brand Book. He myös auttoivat ensimmäisten flyereiden ja julisteiden tekemisessä.
- Ohjeistus helpotti toiminnan käynnistämistä kun kaikkea ei tarvinnut keksiä itse.
- Myös neuvoja vastaan tuleviin kysymyksiin pystyttiin kysymään suoraan Tanskasta.
- Internetsivujen toteutuksesta vastasi Pyöräliitto ja ne tehtiin kansainvälisen CWA-formaatin pohjalle.
- Mediatiedotus hoidettiin Tampereen kaupungin, Tampereen polkupyöräilijöiden ja Pyöräliiton yhteistyönä.
- Pyörien varausjärjestelmän toteuttivat Tampereen polkupyöräilijöiden vapaaehtoiset.

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

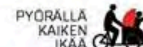

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ

Haluatko tarjota vanhuksille mahdollisuuden kokea tuulen tukassa? Tule pyöräluotsiksi!

Pyöräluotsiksi pääset suorittuasi luotsikoulutuksen. Koulutus kestää kolme iltaa: 25.5., 1.6. ja 4.6. tai vaihtoehtoisesti 8.6.

Ilmoittaudu mukaan:
tampere@pyorallakaikenikaa.fi

Oikeus tuntea tuuli tukassa

Promootiokuvat

- Saimme ammattivalokuvaaja Tiina Puputin ottamaan upeat kuvat talkootyönä .
- Valokuvamalleina toimi Koukkuniemen alueella toimivan Kontukodin asukkaat sekä heidän hoitajaharjoittelija ja pyöräluotsi.
- Omilla kuvilla saimme identifioitua toiminnan Suomeen ja Tampereelle.
- Kuvia käytettiin omassa viestintämateriaaleissa (www-sivut, FB-sivut, kutsut) ja niitä tarjottiin median käyttöön. Jotkin kuvista levisivät hurjasti sosiaalisessa mediassa.
- Kuvat ovat olleet käytössä myös muualla: Singaporen Cycling Without Age –toiminnan käynnistämisessä ne olivat osa markkinointimateriaalia.

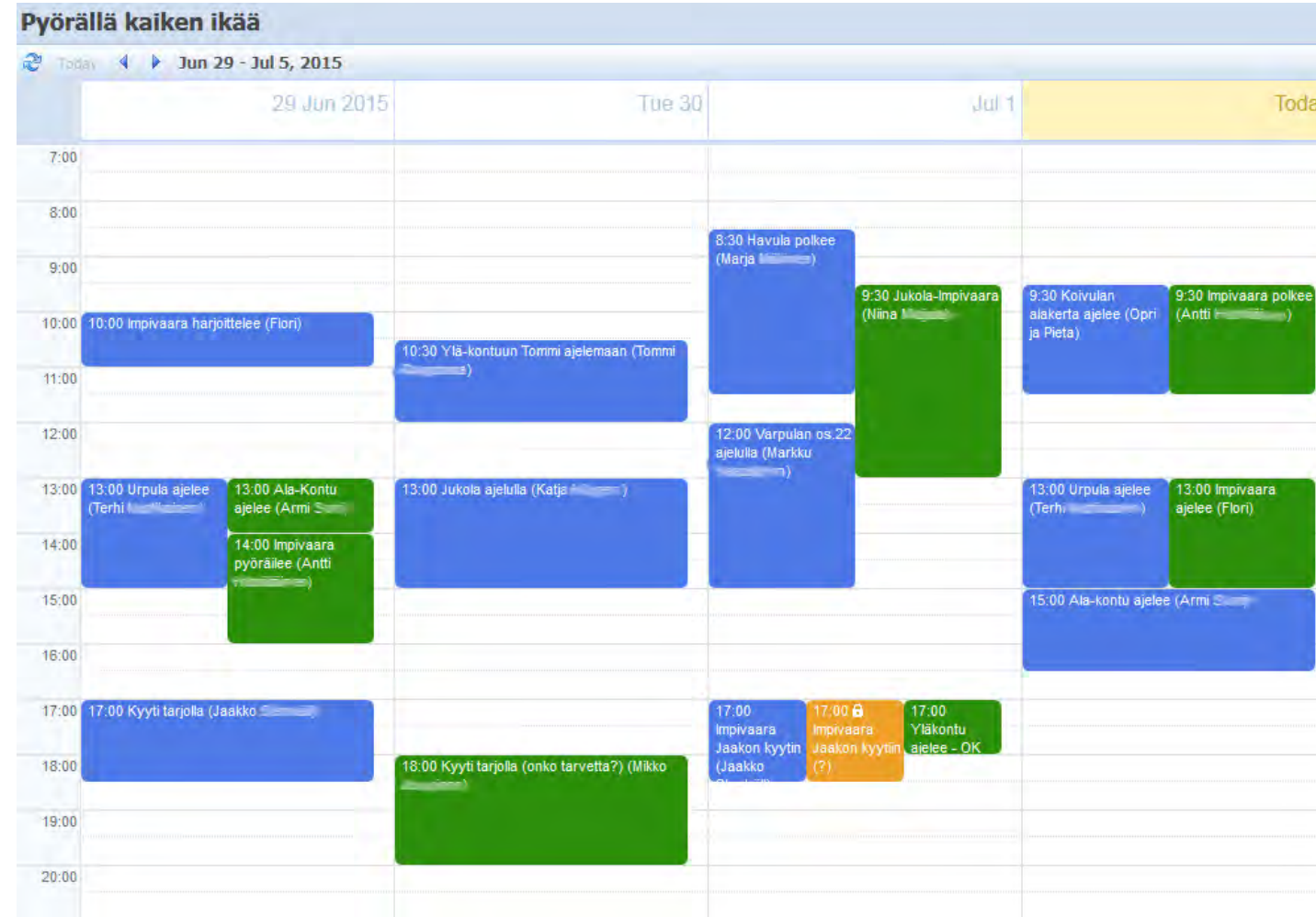
KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ –T&K pilottihanke

Varausjärjestelmä

- PKI varausjärjestelmä toimii ilmaisessa Google team up–kalenterissa.
- TaPon jäsen laati varausjärjestelmän ja periaatteen kuinka varaukset kalenteriin tehdään. Pyöräluotseille jaettiin kalenteriin linkki, jonka kautta he pääsevät kalenteria käyttämään. Käyttö ei vaadi salasanoja.
- Molemmille pyörille on oman väriset varausvärit (vihreä ja sininen), joista pyörää voi varata käyttöönsä. Henkilökunnalla on lisäksi toinen kalenteri väri (keltainen), jolla he voivat tehdä kyytipyyntöjä ja kuitata kyytitarjouksia.
- Kalenterista näkee myös miltä osastolta kyyti lähtee.

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ –T&K pilottihanke

Avajaiset 12.6.2015

- Pyörällä kaiken ikää –toiminta avattiin Koukkuniemen kesäjuhlien yhteydessä 12.6.
- Paikalla olivat mm. idean isä Ole Kassow, Tampereen kaupungin pormestari Anna-Kaisa Ikonen, Koukkuniemen asukkaita sekä henkilökuntaa, kaupunkilaisia ja pyöräluotseja.
- Ohjelmassa oli Ole Kassowin ja pormestarin puheet, pyörien nimien paljastus (Kaija & Heikki) ja kastaminen kuohuviinillä sekä neitsytmatkat orkesterin soiton tahdittamana.
- Pyöräluotsit päivystivät Koukkuniemessä koko päivän ja kyyditsivät asukkaita sekä vieraita.
- Avajaiset oli erittäin onnistuneet ja Ole Kassowin mukaan hienoimmat Cycling Without Age avajaiset koskaan.

© Tiina Puputti

© Tiina Puputti

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

Medianäkyvyys

- Ennen avajaisia toiminnasta uutisoivat ainakin YLE Tampere, Aamulehden Moro ja Radio Sun.
- Avajaisten tiedotus tehtiin isosti, mutta ainoastaan YLE tarttui aiheeseen. Avajaisten jälkeen mm. Iltasanomat on uutisoinut toiminnasta.

yle Tampereen pyöräilyviikko
GRE 11. toukokuuta

Yle kävi myös avajaisissa, ja huomioi tietenkin myös Pyörällä kaiken ikää-hankkeen.

Pyöräilevä Tampere tarjoaa riksakyydin liikuntarajoitteisille

Valtakunnallinen viikko haluaa antaa lisävauhtia työmatkapyöräilyyn. Tampereen tapahtuma avattiin lauantaina Keskustorilla. Paikallisiin teemoihin kuuluu...

YLE.FI | HENKILOLTA JOUNI TANNINEN

Katso video: Moro koeajoi Suomen ensimmäisen pyöräriksan Koukkuniemessä.

28.05.2015 - 05:00

Suosittelen <256

Twiiittaa <8

Suomen ensimmäiset pyöräriksat lähtevät liikkeelle Koukkuniemen vanhainkodissa kesäkuussa. Tanskassa vanhuksia on kyyditty sähköpyörien eteen kiinnitetyissä vaunuissa jo vuodesta 2012 lähtien.

– Näimme viime syksynä videon pyöräriksista, mikä syytti kipinän niiden tuomisesta Suomeen, kertoo **Tuula Lepistö** Tampereen polkupyöräilijöistä.

Pyöräriksat noteerattiin samaan aikaan myös Helsingissä. Helsingin kaupunki ei kuitenkaan pystynyt tekemään nopeita päätöksiä. Tampereella idea sai suotuisamman vastaanoton. Kaupungin näytettyä vihreää valoa

Kotimaa 14.6.2015 klo 9:05 | päivitetty 14.6.2015 klo 9:05

Heikki ja Kaija antavat kyytiä ikäihmisille – riksapyörät otettiin käyttöön Koukkuniemessä Tampereella

Kaksi sähköavusteista riksapyörää vihittiin käyttöön perjantaina Koukkuniemen vanhainkodin pihamaalla Tampereella. Pyörällä kaiken ikää -toiminnan tavoitteena on tarjota kyytejä ikäihmisille ja muille liikuntarajoitteisille. Katso videolta ensimmäisten kyytiläisten riemua.

Suosittelen

227 henkilöä suosittelee tätä. Ole kavereistasi ensimmäinen.

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

Toiminnan jatkuminen

- Avajaisten jälkeen toiminta jatkui aktiivisesti.
- Etenkin henkilökuntaluotsit ovat pyöräilleet ahkerasti työpäivän aikana, mutta myös vapaaehtoiset ovat käyneet retkillä. Matkat ovat olleet kohtalaisen lyhyitä, muutamia kilometrejä Koukkuniemestä. Tammelan tori on ollut ylivoimainen suosikkikohde.
- Ahkerimmat luotsit ovat käyneet polkemassa useita kertoja viikossa, mutta jotkin eivät ollenkaan.
- Koukkuniemen toimijat ovat ottaneet pyörät mukaan erilaisiin tapahtumiinsa.
- Luotseilta kerättiin palautetta 24.8. pidetyssä tilaisuudessa.
- Suunnitelmissa on pitää pyöräluotsien syksyllä, ns. ”Kiitos-kahvit” menneestä kaudesta
- Toimintaa laajennetaan Koukkuniemessä, jos vain rahoitus lisäpyöriin löytyy. Toivottavasti toiminta saadaan laajenemaan myös muihin hoitokoteihin Tampereella.
- Suunnitelmissa on kehittää erilaisia tempauksia pyörien ympärille ja toteuttaa kenties pitempi retki ensi kesänä isommalla porukalla.
- Pyöräliitto on hakenut toiminnan valtakunnallistamiseen rahoitusta Raha-automaattiyhdistykseltä vuosille 2016-2018.

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ –T&K pilottihanke

Haasteet & kehittämisisideat

- Käytössä olevan Trio Bike Taxin etupyörien kestossa on ollut ongelmia. Syytä tähän selvitellään yhdessä maahantuojan ja valmistajan kanssa. Voi olla, ettei pyörä kestä kahden kyydittävän painoa ja Tampereen rotvalleja. Alussa myös pyörien sähkömoottorin automaattisesti katkaisevan kytkimen kanssa oli ongelmia.
- Useimmat Cycling Without Age –toimijat ympäri maailmaa käyttävät Christiania Biken Taxi –pyörää. Jatkossa Tampereellekin tilattaneen Christiania Bikeja. Trio Bikeen päädyttiin sen nopeamman toimitusajan vuoksi.
- Pyörien huollossa on ollut epäselvyyttä sen suhteen mitä Koukkuniemen huoltomiehet huoltavat ja mitä eivät. Pyörien isommat huollot tekee Electrobike, jolla on hyvä osaaminen sähköpyöristä.
- Pyörät on sijoitettu Koukkuniemen vanhainkodin varastoon.
- Toimintaa tulee kehittää eteenpäin niin, että Koukkuniemen Pyöräkapteenit vastaavat enemmän pyöristä ja toiminnasta yleisesti Koukkuniemen vanhainkoti. Nyt mukana on ollut liiankin monta toimijaa ja tiedon välittymisessä on ollut ongelmia. Toiminta kannattaa tehdä suoraan paikallisten Pyörällä kaiken ikää toimijoiden ja paikallisen vanhainkodin kesken.
- Vakuutukset pilottiin tulivat Tampereen kulttuuripalveluiden Kulttuuri- ja liikuntaluotsitoiminnasta. Jatkossa on syytä luoda vastuuvakuutusmalli valtakunnallisiin tarpeisiin.

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ –T&K pilottihanke

Vinkkejä toimintaa aloittaville

- Aikaa toiminnan käynnistämiseen kannattaa varata runsaasti. Tampereella toiminta käynnistettiin kahdessa kuussa ja se oli hyvin tiukka aikataulu. Alussa työtä on yllättävän paljon, mutta sitä ei kannata pelätä.
- Toiminta kannattaa aloittaa pienestä tai keskikokoisesta vanhainkodista. Tampereen Koukkuniemi on iso ja monimutkainen laitos. Tämä synnyttää haasteita tiedonkulussa henkilökunnan kesken ja varausjärjestelmän käytössä.
- Pyöräkoulutus kannattaa toteuttaa tarpeeksi pienissä ryhmissä, jotta jokainen luotsiehdokas saa riittävästi varmuutta pyörän käyttöön. Luotsikoulutettavien kanssa on myös hyvä käydä läpi esimerkkireittejä.
- Huollon ja vakuutusasioiden huolellinen miettiminen on myös hyvä tehdä kunnolla. Huolto on kriittinen asia toiminnan jatkuvuuden kannalta.

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ –T&K pilottihanke

Mitä Pyörällä kaiken ikää on tarjonnut?

- Uusi toimintatapa vapaaehtoistoimintaan ikäihmisten kanssa. Houkutellut ulkoilutustoimintaan mukaan myös nuoria aikuisia, jotka ovat olleet haastava kohderyhmä aiemmin.
- Uusi työkalu hoitohenkilökunnalle (mukana mm virikeohjaajia ja fysioterapeutteja).
- Helpottaa arkea hoitokodeissa kun kohtalaisen lähellä sijaitseviin kohteisiin voidaan mennä taksin sijaan pyörällä.
- Luotseilta saatua palaute:
 - Kokemus on ollut hieno ikäihmisille, jotka eivät yleensä pääse pihapiiriä kauemmas, mutta myös itse pyöräluotsille.
 - Koukkuniemen lähistöllä sijaitsee Tammelan tori, jonne ikäihmiset mielellään haluavat pyöräretkelle. Siellä luotsit ja kyydittävät käyvät kahvilla.

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ –T&K pilottihanke

Mitä toiminta maksaa uudella paikkakunnalla?

Pyörät	n. 5000-5500 € /kpl
Lisäavaimet jne. pienet exstrat pyöriin	100-200 €
Mainos-flyerit, markkinointi, tiedotus	n. 500 € (hankkeessa tehtiin paljon pohjatyötä tähän)
Vakuutukset	Riippuu sopimuksesta
Huollot	Riippuu sopimuksesta
Säilytystilat	Yleensä vanhainkodin tiloissa
Nettivarausjärjestelmä	Ilmainen jos on koodausosaamista. Tampereen polkupyöräilijät voi auttaa uusia toimijoita tässä.
Tarjoilut, avajaiset jne.	10-100 €
Rahotuksen pyörille voi järjestää vanhainkodin välinebudjetista, yritys sponsoreiden avulla tai erilaisilla avustuksilla.	

Erityisesti tarvitaan toiminnasta innostuneita ja siihen sitoutuvia ihmisiä!

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ –T&K pilottihanke

Yhteystiedot & lisätiedot hankkeesta

Tampereen polkupyöräilijät

Tuula Lepistö (toiminta yleensä, luotsikoulutus)

P. 040-5715100, tuula.lepisto@tarakka.fi

Kyösti Ranto (varausjärjestelmä)

P. 050-4389934, kyosti.ranto@gmail.com

Pyöräliitto ry (lisenssiasiat, nettisivut)

Matti Koistinen, P. 044-2795588, matti.koistinen@pyoraliiitto.fi

Tampereen kaupunki / Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

(Kulttuuri- ja liikuntaluotsitoiminta, pyörien hankinta)

Jaana Ylänen, 040-8007874, jaana.ylanen@tampere.fi

Pilvi Tuomainen, 040 806 3910, pilvi.tuomainen@tampere.fi

Tampereen kaupunki / Koukkuniemen vanhainkoti (toiminta vanhainkodissa)

Marjut Lindell, P. 040-8004925, marjut.lindell@tampere.fi

Electrobike Oy (Pyörien huolto)

Antero Jalkanen, P. 044-2058008, tampere@electrobike.fi

Classic Bike Oy (Pyörien maahantuonti ja myynti)

Jari Vainio, P. 050-5148660, jari@classicbike.fi

www.pyorallakaikenikaa.fi

www.cyclingwithoutage.org

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

PYÖRÄLLÄ KAIKEN IKÄÄ –T&K pilottihanke